

עין משפט
גד מצוה

כא:

האמר רב פפי האי אשרתא. תימה דפרין מדרב פפי וצפרק הכותב (לקמן דף פה. ושם) מסיק דלימא לדרב פפי מדרב נחמן כו' ועוד דצפ' כל הגט (גיטין כו: ושם) מסיק דרב לית ליה דרב פפי והכי פריך הכא מדרב פפי אמילתיה דרב מיהו הא איכא לתרץ

דאלישנא דאמרי לה משמיה דרב הונא פריך ואין לומר דהכי פריך כיון דאמר משחתמו אין מעידין לפניו וחוסם אלמא מיישנין למיחיו כשקרא אס כן משכתבו עד שלא חתמו נמי דכתיבה נמי מיחיו כשקרא דא"כ הוה קשיא דרב אדרב דהכא מיס למיחיו כשקרא וצפרק כל הגט (שם) לא מיס אלא טעמא דמשחתמו דמי לנוגעים בעדות כעין שפירש בקונט' גבי הווא שקרא ערער על אחד מהן ומירץ ר"ת ^(א) דדרך הש"ס להקשות אפילו מדרב דלא הו' הלכתא הכי ופוסק ר"ת דכתבין ^(א) אורכתא אפילו משטלטלי דכפריה דלא קיי"ל כרב פפי דמיס למיחיו כשקרא אע"ג דפריך מינה ופריך נמי מנהרדעי בכמה מקומות צפרק שצוות העדות (שצוות דף לג: ושם) וצפרק יש צכור (במורות דף מט.) והאמרי נהרדעי לא כתבין אורכתא כו' וי"מ ולימא דקאמר בכותב וצפ' כל הגט (גיטין דף כו: ושם) דלא צעי למימר דלימא לדרב פפי אלא דלימא לקושיא שאין לדמות אשרתא שהוא מעשה צ"ד לשאר שטרות דמעשה צ"ד לבי"ע מיישנין למיחיו ^(א) כשקרא ור"י מדנפיר' תירץ דלכתחלה ודאי מיישנין למיחיו כשקרא כדאמר להו רב לספרי כי יתצינו אחר (כו' ב"ב דף קעג.) אבל דיעבד לא מיישנין ולהכי פריך הכא דהוי לכתחלה והא דקאמר דלימא לדרב פפי היינו דיעבד דהאיא אימתא דהכותב (לקמן דף פה. ושם) כיון שהיתה לריבה לחזור לצ"ד כדיעבד דמי והרשאה נמי דכתבין אמטלטלי דכפריה היינו משום כיון דאינו יכול לילך שם כדיעבד דמיי':

וש"מ דיינין המכירין חתימת עדים **א"צ להעיד בפניהם.** דקס"ד לזריך להעיד בפניהם אע"ג דלא תהא שמיעה גדולה מראיה לפי שהיו נראין יותר צית דין דכשאין מעידין בפניהם אין נראה אלא כעד מפי עד ומטעם זה הנריכו ג' בקיום שטרות דהוה סגי צב' אלא משום דנעינן שהיא צ"ד כדפרישית ועוד אומר ר"י דס"ד לזרי' להעיד בפניהם משום דפעמים אין מכירין אלא על ידי שראו צלילה דליכא למימר לא תהא שמיעה גדולה מראיה דשמיעה אינה יכולה להיות צלילה כדאמר צרי"ה (דף כה: ושם) דחקירת עדים כתחלת דין דמי ותחלת דין אינו אלא ציוס כדאמרין בנסהדרין (דף נג:). **בפני ב' אחד ואחד.** דס"ד כיון שהעידו בפני שנים יכול להשי' לכתוב על סמן השנים אע"פ שלא העידו בפניו: **הנצח** לעדות החדש דאורייתא. וצדאורייתא אין עד נעשה דין וטעמא דאין עד נעשה דין משום דנעינן שיעידו לפני הדיינין כמו שמפרש רשב"ס דכתיב ועמדו שני האנשים אלו העדים לפני ה' אלו הדיינין וי"מ משום דנעינן עדות שאתה יכול להזימה ואם העדים נעשו דיינין עדות שאין אתה יכול להזימה היא שלא יקבלו הזמה על עצמן ומיהו לפי טעם זה אם העדים קרובים לדיינין אינם יכולים להעיד דלא יקבלו הזמה עליהם אלא כיון דזני הזמה נינהו צב"ד אחר עדות שאתה יכול להזימה קרינא צהו ה"נ יהיה הדיין נעשה עד^(ט) ודוקא צעד המעיד אמרינן דאין עד נעשה דין דשייכי הני טעמי אבל עד שאינו לזריך להעיד כגון שיש אחרים שיעידו או כגון שראוהו ציוס שאינו לזריך להעיד דלא תהא שמיעה גדולה מראיה דיינן ודווקא דדיני ממונות אבל דייני נפשות אפילו עד שאין לזריך להעיד אין נעשה דין לר"ע דאמר במסכת מכות (דף ו. ושם) אפילו הן מאה כולן עדים וטעמא מפרש צפרק ראוהו צ"ד (ר"ה דף כו. ושם) משום דכתיב והגילו העדה והנן כיון דחזו דקטל מו לא חזי ליה זכותא ודווקא דצדאורייתא אבל דצרבנן אפילו עד המעיד נעשה דין:

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות

איקלע רבנאי למיוזן שושמאי גרסי' ולא גרסי' דאיקלע ולא גרסינן לגנן. ולאו רמי אמרה דא"ל לומר כן שאמר רמי עדות זו על אמימר ורב אשי שהרי רב אשי כמה דורות היה אחריו דאמרין בקדושין (דף עב:) יום שמת רב יהודה נולד רבא יום שמת רבא נולד רב אשי: **אזוב דאמד.** רמי צר חמא: **שלש ששצב.**

צב"ד: **לקיים השטר.** וכלא העדאת עדים שיעידו על כתב דין לפי שהדיינין עצמן מכירין אותה השנים מכירין אותה ואחד אינו מכיר: **עד שלא חסמו.** השנים על ההנפק: **מעידין.** לפני השלישי שזהו כתב דין של חתומים: **וחוסם.** עמהם על מה שכותבין אשכנזיה וקיימנוהי לטטרט דגן צמוצב תלתא דאשטמודענא דחתומת ידא דסהדי היא: **משחטמו אין מעידין.** דחתומה קמייתא כשקרא הוה דלאא תלתא הוו דידעי: **ומי כפצין.** לאשרתא לדיה צתמיה וכי קודם שנתקיים לפני שלשתן יכתבו צמוצב תלתא הוינא ואשטמודענא כו': **אשרתא.** לשון חזק שמחזקים [את השטר] וכותבין אשכנזיה: **דינכצא מקמי דניחו ססדי כו'.** עד שלא העידו העדים על כתב ידם כתבו הדיינין צמוצב תלתא הוינא ונפיק שטרא דגן קדמנא ואסכדיו פלוני ופלוני אחתימת ידיהו ואשכנזיה וקיימנוהי: **עד נעשה דין.** שהרי השנים העידו על החתימות: **לזיכין להעיד בפני כל אחד ואחד.** שאם העידו בפני השנים אין גב' יכול לחמוס דהא הכא הוצרכו השנים להעיד בפני גב': **דלמא לעולם לזיכין.** להעיד שאין עדות אלא ע"י הגדת עדות: **ושאני הכא דקא מקיימא הגדה.** בפני היחיד שאינו מכיר: **דלא מקיימא הגדה כלל.** אי לא הוו מסהדי צאפיה: **ראוהו ג'.** בעדות החדש קאי: **וסן ציוס דין.** מסנהדרין המקדשין את החדש: **יעמדו השנים.** להיות עדים. והתם פרכין לא תהא שמיעה גדולה מראיה ומוקמינן לה כשראוהו צלילה לפיכך אס לא יעידו לצדק על מה יאמרו מקודש: **שאין היחיד נאמן.** לקדש החדש ביחיד: **ליטבו בדוכסיהו.** אחר שהעידו בפניו: **וקרא ערער על הא'.** שהוא פסול: **עד שלא חסמו.** השני דיינים על האשרתא: **מעידין.** על זה שהוא כשר: **משחטמו.** הוו להו נוגעין בעדות שגגאי להם שישצו עם פסול צדין:

^(א)וקיום שמרות דרבנן אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב ישלשה שישבו לקיים את השטר וקרא ערער על אחד מהן עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם משחתמו אין מעידין עליו וחותם ערער דמאי אי ערער דגולנותא תרי

והקיום שמרות דרבנן אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב ישלשה שישבו לקיים את השטר וקרא ערער על אחד מהן עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם משחתמו אין מעידין עליו וחותם ערער דמאי אי ערער דגולנותא תרי

שהוא כשר וחותם משחתמו אין מעידין עליו וחותם פ"י כיון שחתמו שם נוגעים שלא תבטל חתימתן וגם גנאי הוא להם שיאמרו עם הפסול חתמו. וערעור דמאי אי ערעור דגולנותא

מסורת הש"ס

א) גיטין כו: לקמן פה. ונע"י בטוש"ע ח"מ סימן מו סעיף כד וצ"ע ובשמ"ע שם, ב) סנהדרין לד: ר"ה כו. גיטין ה: צ"ק ז: צ"ב קיד, א) ר"ה כה:, ד) [לקמן כת. ע"ש בתוס'], ה) ונע"י בתוס' צ"מ קיד, ד"ה מחזיר, ו) [נפ' הרשאה], ז) וניהיא דהכותב לא חשיב מעשה צ"ד דעדים סגי שיעידו שנספכה. תי"ז, ח) ונע"ע תוס' גיטין כו: ד"ה ולמא ובי"מ יב: ד"ה כותבין, ט) ונע"י מ"ש תוס' צ"ק ז: ד"ה כגון שראוהו צלילה כי טעם אחר בשם ר"י דנפקא לן מביים הגמלו כ"ו,]

מוסף רש"י

אשרתא. לשון חזק כמו (יבמות סב.) יש"ר כתך (לקמן פה.) קיום השטר שפעדים מעידין על כתב ידיהם צב"ד וי"ד כותבין צו צמוצב תלתא הוינא ואמו פלוני ופלוני ואסכדיו אחתימות ידיהו ואשכנזיה וקיימנוהי דכחי וחזומין (גיטין כו: וכע"ז לקמן פה.) דניהוו ססדי אחתימת ידיהו. שיעידו זה כתב ידו (לקמן פה.) ויעידו בפניהם. השנים (ר"ה כה:.) שאין היחיד נאמן. לומר מקודש צמי עצמו, כלן לזיכ' להשיב מחבירין אצלו (שם.) וקיום שמרות דרבנן. דעלדאורייתא לא צעין קיום דאמר ר"ל (לעיל יח:) עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנתקרה עדותן צב"ד (לקמן כח.)

תוספות ר"ד (המשך) להושיב מחביריהם אצל היחיד הם שהעידו וצטרפו עמו לקדש אלא לאו ש"מ אין עד שהגיד עדותו כשר להיות דין והכא היכי אמרינן דמעידים ומסיק הנח לעדות החדש דאורייתא ובדאורייתא אין עד נעשה דין אבל קיום שמרות דרבנן ורבנרנן עד נעשה דין פ"י מה"ת ליכא למיחש לזיופא אלא בלי קיום יגבה ולכי מחבר דווקא מהדר ליה ורבנן הוה דאצרכי' לקוימ' ועד דלא מקיים לא גבי. ע"י דיני עד נעשה דין בס"פ ששם ביארתי שאם יש עדים רבים שיגמר הדין ע"פ שנים עדים ושלשה דיינים עד שהגיד עדותו נעשה דין: אמר ר"פ משמיה דרבא האי אשרתא דדינא דכתיבא מקמי דנחו ססדי אחתימות ידיהו פסולה משום דמיחיו כשקרא ולית הל' הכי דלקמן בפ' הכותב ובגיטין בפ' כל הגט מהיב' ליה ואמרין וליתא לדר"פ: אמר ר' אבא אר"ה א"ר ג' שישבו לקיים את השטר וקרא ערער על אחד מהן עד שלא חתמו פ"י השנים על אשרתא מעידים עליו פ"י על זה

החדש צריך שלשה והלכך יושיבו ב' דיינים אחרים מחביריהם מיושבי סנהדרין ואלה הב' שראו יעמדו בפניהם ויהם יקדשוהו ואי איתא